



# Fylkesmannen i Østfold



Landbruks- og matdepartementet

Postboks 8007 Dep  
0030 OSLO

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2008/1973-155	Doknr.:
Mottatt: 13 JAN 2009	
Saksbeh.: ASR/MA	Ark.: 410
Kopi:	Avskr.:

Deres ref.:

Vår ref.: 2008/1571 420.0 KST

Vår dato: 11.01.2010

## Forslag til ny hjemmel i jordloven om varig bruk av matjord til jordbruksproduksjon. Høringsuttalelse.

Fylkesmannen viser til oversendte forslag til vernehjemmel i jordloven.

Fylkesmannen i Østfold støtter forslaget om å innføre hjemmel i jordloven for varig vern av matjord, et vern for bruk til jordbruksproduksjon. Dette vil være et viktig supplement til arealplaner etter plan- og bygningsloven.

Kriteriene for valg av områder vil gjøre det mulig å sikre framtidig drift av nasjonalt verdifulle matproduksjonsarealer i Østfold. Fylkesmannen støtter departementets vurdering av at det vil måtte aksepteres samfunnsmessige kostnader for å kunne gi matjord særlig beskyttelse. Effektiv arealutnytting og positiv klimaeffekt vil være en ekstra gevinst ved et vern.

Fylkesmannen i Østfold vil understreke at grundige verneprosesser med gode faglige vurderinger og medvirkning er en forutsetning for at vernet skal få legitimitet lokalt og regionalt.

Bakgrunnen for forslaget til vernehjemmel er blant annet rapporten "Klimaskifte for jordvernet", det store omfanget av omdisponering av dyrka jord (matjord) til andre formål enn jordbruksproduksjon og regjeringens mål om en halvering av den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010. I følge tall fra SSB ble det i 2008 omdisponert 7900 dekar matjord i Norge, mens uttrykt mål er 5700 dekar. Matkornfylket Østfold sin andel av denne omdisponeringen var i 2008 hele 1400 dekar.

Fylkesmannen deler departementets vurdering av at økonomisk vekst, økt sentralisering og befolkningsvekst vil gjøre det krevende å nå det nasjonale jordvernmålet og at det derfor er behov for nye tiltak.

Departementet har i høringsbrevet bedt om særlig tilbakemelding på en del konkrete tema i høringsforslaget:

*Hva slags areal skal kunne vernes?*

Kriterier for valg av områder:

- 1) arealenes kvalitet til mat- eller forproduksjon
- 2) om arealene har eller kan få nasjonale eller regional betydning for matproduksjon
- 3) om arealene er av en viss størrelse og om de er sammenhengende
- 4) om de ligger i et område der det er eller kan ventes å bli utbyggingspress

Mesteparten av jordbruksarealene i Østfold er sammenhengende, av en viss størrelse og nasjonalt verdifulle for matproduksjon. Store deler av disse ligger også i områder der det er eller kan ventes utbyggingspress. Fylkesmannen mener kriterier for valg av områder vil gjøre det mulig å sikre framtidig drift av nasjonalt verdifulle matproduksjonsarealer i Østfold og støtter forslaget til kriterier. Det er imidlertid viktig at en vernehjemmel ikke fører til mer liberal praktisering av jordlovens §§ 9 og 12 for øvrige arealer. Det kan være en fare for dette dersom områder som ikke blir vernet, oppfattes som mindre viktige jordbruksarealer i kommuneplanleggingen.

*Avveining mot andre samfunnsinteresser*

Fylkesmannen er positiv til at det gjennomføres en avveining mot andre samfunnsinteresser, som behovet for verdiskaping, en effektiv areal- og ressursforvaltning og bevaring av naturens mangfold, når et område vurderes for vern. I de fleste tilfeller vil et vern bidra til en mer effektiv arealutnytting og positiv klimaeffekt. Videre støttes departementets vurdering av at det vil måtte aksepteres samfunnsmessige kostnader for å kunne gi matjord særlig beskyttelse.

*Forholdet til allerede gitte tillatelser og vedtatte arealplaner mv.*

Fylkesmannen har ikke vesentlige merknader til departementets drøfting av dette i høringsdokumentet.

*Virkingen av vernevedtaket – dispensasjon (§ 14)*

Fylkesmannen er enig i at vilkårene for tillatelse til omdisponering i jordvernområdene må være klart strengere enn vilkårene i § 9 og at "fritak fra forbudet bare kan gis dersom tiltaket ikke strir mot formålet med vernevedtaket og tiltaket har lite å si for verneverdiene i jordvernområdet, eller dersom hensynet til trygghet eller samfunnsinteresser av særlig vekt taler for det".


*Prosess*

Forslag om varig vern av matjord vil trolig ofte møtes med motstand fra kommunene eller grunneierne. For at vernet skal få legitimitet lokalt og regionalt, kreves gode og grundige verneprosesser. Gode faglige vurderinger og medvirkning kan være avgjørende suksessfaktorer i en verneprosess, noe som vil kreve økt ressursbruk fra Fylkesmannens side.

*Tiltak ved igangsatt saksbehandling, men før endelig vernevedtak er fattet*

Fylkesmannen mener at omdisponering av dyrka mark i områder som er under utredning for vern må unngås og at det vil være hensiktsmessig at avgjørelsesmyndigheten i jordlovssaker i disse områdene legges til Fylkesmannen. På denne måten vil Fylkesmannen kunne konsentrere seg om gode verneprosesser uten samtidig å måtte håndtere ekstra "støy" i eventuelle omgjøringssaker etter forvaltningsloven.

Med hilsen

  
Thor Bjønnes e.f.  
landbruksdirektør

  
Ottar Krohn  
fylkesmiljøvernssjef